

KONFERENCJA NAUKOWA POLSKIEGO ZWIĄZKU GŁUCHYCH
„NIESŁYSZĄCY – MITY I FAKTY”
Warszawa, 25 września 1993 roku

3 XII 1993 r. obchodziliśmy po raz pierwszy w Polsce Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych, ustanowiony rok wcześniej jako święto tego środowiska przez Zgromadzenie Ogólne ONZ. Jednym z celów jego powołania była pomoc osobom niepełnosprawnym w zwalczaniu dyskryminacji ich przez osoby zdrowe, wyrażającej się w mniejszym dostępie do edukacji, pracy, dóbr kultury itp. Ukształtowany przez stulecia model charytatywno-opiekuńczego stosunku do osób niepełnosprawnych, model w zasadzie pozbawiony podmiotowości, sprzyjał powstawaniu dyskryminacji. Kwestia ta występuje także w odniesieniu do osób głuchych, dla których najpoważniejszym problemem życiowym jest bariera środków porozumiewania się.

W ostatnich latach następuje stopniowa zmiana tego modelu. Zaczyna kształtować się model partnerski. Osoby niepełnosprawne coraz częściej uzyskują wysokie wykształcenie, poświęcając się zawodowo problematyce związanej z niepełnosprawnością i mogąc stanowić tym samym czynnik decyzyjny w sprawach ich dotyczących. To samo zjawisko zaczynamy obserwować także wśród niesłyszających, gdzie oprócz krawców i ślusarzy pojawiają się osoby z wyższym wykształceniem.

Wyrazem takiej filozofii podejścia do problematyki osób niesłyszających, w której istotną rolę odgrywa podmiotowość przedstawicieli tego środowiska, były tegoroczne obchody Międzynarodowego Dnia Głuchego, przypadające w ostatnią niedzielę września. Miejsce tradycyjnych akademii zajęła zorganizowana 25 IX konferencja naukowa pod ogólnym hasłem „Niesłyszający – mity i fakty”.

Pomysł zorganizowania konferencji, na której można by przedstawić tendencje i dążenia środowisk niesłyszących w przodujących krajach świata, powstał jeszcze w 1992 r. z inicjatywy nieżyjącego już prof. Włodzimierza Pietrzaka. Jego pragnieniem było móc zaprezentować w Polsce te osiągnięcia światowej surdopedagogiki, które udało mu się poznać podczas wyjazdów naukowych do różnych krajów świata i które popularyzował w ramach swych wykładów. Konferencja odbyła się w przededniu Międzynarodowego Dnia Głuchego, a jej organizatorem była Rada Naukowa Polskiego Związku Głuchych wspólnie z Polskim Komitetem Audiofonologii.

Celem konferencji było upowszechnienie w środowisku osób zajmujących się surdopedagogiką nowych tendencji w edukacji oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej niesłyszących. W celu zaprezentowania najnowszych wyników badań nad edukacją niesłyszących na świecie do udziału w konferencji zostali zaproszeni wybitni specjaliści z zakresu surdologii – prof. Harlan L a n e z Northeastern University w Bostonie, socjolog, psycholog i historyk, prof. Jim K y l e z Uniwersytetu w Bristolu – kierownik Centrum Badań nad Głuchotą na tym Uniwersytecie oraz prof. Olivier P é r i e r z Brukseli, lekarz i pedagog, autor znanej w Polsce znakomitej książki pt. *Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu*.

W konferencji wzięli udział członkowie Rady Naukowej PZG oraz zaproszeni goście z wyższych uczelni zajmujących się pedagogiką specjalną, kilku szkół dla niesłyszących oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej. Konferencję prowadził przewodniczący Rady Naukowej PZG, a równocześnie przewodniczący Polskiego Komitetu Audiofonologii – prof. Tadeusz G a ł k o w s k i z Uniwersytetu Warszawskiego.

Po raz pierwszy na konferencji i wokół niej mówiono o głuchych inaczej niż dotychczas. Środowisko to zostało zaprezentowane nie jako grupa osób niepełnosprawnych, ale jako mniejszość językowa, z reguły dyskryminowana przez osoby słyszące. Arbitralna i protekcyjna postawa osób słyszących wobec głuchych, nazwana przez prof. Harlana Lane'a audyzmem, została publicznie napiętnowana jako syndrom paternalizmu wobec tej grupy społecznej. Zaprezentowane zostały różne formy walki niesłyszących na świecie o swoje prawa i równe szanse w stosunku do osób słyszących, o niezbywalne prawo do podmiotowości, własnego języka i własnej kultury. Zamieszczony w tym numerze naszego czasopisma tekst referatu prof. H. Lane'a zawiera szczegółowe omówienie tych poglądów.

Podczas dyskusji głos zabierali obecni na konferencji niesłyszący, wskazując na przykłady podobnych postaw ludzi słyszących wobec nich. Dr Aniela K o r z o n z WSP w Krakowie zaprezentowała wyniki badań prowadzonych wśród młodzieży niesłyszącej, podkreślając potrzebę kontynuowania badań nad efektywnością kształcenia integracyjnego, a równocześnie konieczność zachowania ostrożności i umiaru w próbach integrowania dzieci niesłyszących ze słyszącymi.

Trwałym efektem tej konferencji stało się uświadomienie środowiska niesłyszących o tym, że mogą i powinni aktywnie uczestniczyć w dążeniu do podmiotowości i egzekwowania swoich praw. Oficjalne stanowisko w sprawach będących przedmiotem konferencji Zarząd Główny Polskiego Związku Głuchych zajął w podjętej dwa tygodnie później rezolucji, której tekst został przekazany Ministerstwu Edukacji Narodowej oraz dyrektorom placówek oświatowo-wychowawczych dla głuchych w Polsce.

Bogdan Szczepankowski
Zarząd Główny Polskiego Związku Głuchych
Warszawa